

Uchwała Nr 5
Komitetu Monitorującego
Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027
z 15 grudnia 2022 roku

w sprawie zmian w części Warunkowość - w zakresie normy GAEC 7 Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Zgodnie z art. 124 ust. 4 lit. d rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającym przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającym rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013, Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 uchwala, co następuje:

§ 1.

Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 pozytywnie opiniuje zmiany w części Warunkowość w zakresie normy GAEC 7 Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, zawarte w załączniku do uchwały.

§ 2.

Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 upoważnia Instytucję Zarządzającą do dokonania stosownych zmian w Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, będących bezpośrednią konsekwencją procedury dokonania zmian określonych w § 1.

§ 3.

Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 upoważnia Instytucję Zarządzającą do dokonania zmian Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej zawartych w załączniku do uchwały, w wyniku uzgodnień z Komisją Europejską.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem przyjęcia.

Ryszard Bartosik
Przewodniczący
Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny dla
Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

Załącznik do uchwały Nr 5 Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 z 15 grudnia 2022 r.

1. Rodzaj zmiany:

Doprecyzowania w zakresie wymogów normy GAEC 7 oraz rozróżnienie form ozimych i jarych w zakresie definicji uprawy.

Tekst po zmianach PS WPR 2023-2027:

Dotyczy: 3.10.3.3.1 Streszczenie praktyki gospodarstw rolnych służącej zmianowaniu upraw - w części dotyczącej zmianowania upraw.

Gospodarstwa powyżej 10 ha gruntów ornych zobowiązane są do:

Prowadzenia upraw na powierzchni co najmniej 40% gruntów ornych w taki sposób, aby na każdej działce rolnej, na tych gruntach, w porównaniu z rokiem poprzednim, była prowadzona inna uprawa w plonie głównym.

„Powyższe praktyki służące zmianowaniu upraw nie obowiązują w przypadku prowadzenia upraw na powierzchni 100% gruntów ornych w taki sposób, że na każdej działce rolnej w porównaniu z rokiem poprzednim jest prowadzona inna uprawa w plonie głównym.”

Powyższe obowiązki uznaje się za spełnione (...).

Dotyczy: 3.10.3.3.2 Streszczenie praktyki gospodarstw rolnych służącej dywersyfikacji upraw - w części dotyczącej dywersyfikacji upraw.

Gospodarstwa powyżej 10 ha gruntów ornych zobowiązane są do:

Prowadzenia co najmniej 3 różnych upraw na gruntach ornych, przy czym uprawa główna nie może zajmować więcej niż 65% gruntów ornych, a dwie uprawy główne łącznie nie mogą zajmować więcej niż 90% gruntów ornych.

„Powyższe praktyki służące dywersyfikacji upraw nie obowiązują w przypadku prowadzenia upraw na powierzchni 100% gruntów ornych w taki sposób, że na każdej działce rolnej w porównaniu z rokiem poprzednim jest prowadzona inna uprawa w plonie głównym.”

Za odrębną uprawę uznaje się:

- rodzaj w klasyfikacji botanicznej upraw,
- „formę jara i ozimą tego samego rodzaju”,
- gatunek z rodzin kapustowatych (Brassicaceae), psiankowatych (Solanaceae) i dyniowatych (Cucurbitaceae),
- grunt ugorowany,
- trawę lub inne pastewne rośliny zielne.

1. Uzasadnienie proponowanej zmiany:

W zakresie doprecyzowania wymogów normy GAEC 7:

Głównym celem normy GAEC 7 jest zachowanie potencjału gleby. Osiągnięciu tego celu służą praktyki zmianowania i dywersyfikacji upraw, mające pozytywny wpływ na utrzymanie żyzności i jakości gleb. Wymogi tych praktyk wzajemnie się uzupełniają, przy czym wymóg zmianowania upraw określony w Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 nie obliguje rolników do corocznej zmiany upraw na wszystkich działkach rolnych w gospodarstwie. Dlatego też proponuje się

doprecyzowanie wymogów w ramach normy GAEC 7 polegające na dopuszczeniu możliwości realizacji normy poprzez zmianowanie upraw na wszystkich gruntach ornych w taki sposób, aby na każdej działce rolnej, w porównaniu z rokiem poprzednim, była prowadzona inna uprawa w plonie głównym (zmianowanie na 100% gruntach ornych). Mając na uwadze, że taka praktyka samoistnie służy realizacji celu normy, to jednocześnie zaproponowano, aby w takim przypadku nie było konieczne dodatkowe stosowanie praktyki dywersyfikacji upraw.

W zakresie uzupełnienia definicji uprawy w ramach normy GAEC 7 polegającej na uznaniu upraw jarych i ozimych tego samego rodzaju za odrębne uprawy:

Definicja uprawy w ramach normy GAEC 7 została uzupełniona o formę jarą i ozimą tego samego rodzaju. Uznanie formy jarej i ozimej tego samego rodzaju jako odrębnych upraw w ramach normy GAEC 7, stanowi kontynuację podejścia, które zostało wdrożone przepisem unijnym (art. 44 ust. 4 rozporządzenia (UE) 1307/2013¹) od roku 2015 wraz z wejściem w życie zazielenienia i zobowiązywało rolników do dywersyfikacji upraw.

Ponadto, wprowadzenie ww. zmiany:

- umożliwi poprawę potencjału agronomicznego gleby (w tym struktury, żyzności, materii organicznej oraz mikroflory);
- jest najbardziej odpowiednie w odniesieniu do warunków glebowo – klimatycznych Polski.

Uzasadnieniem uznawania upraw ozimych i jarych za odrębne uprawy jest fakt, że:

1. W Polsce ma miejsce wyraźny rozdział w uprawie odmian jarych i ozimych ze względu na ich różne znaczenie zarówno produkcyjne, jak i środowiskowe. Zboża jare uprawiane są na dużej powierzchni i zasługują na dalsze rozpowszechnianie, są też roślinami ochronnymi dla wsiewek roślin bobowatych drobnonasiennych, a także są uprawiane w mieszankach z roślinami bobowatymi, które w istotny sposób wpływają na poprawę bilansu materii organicznej i aktywność biologiczną gleby. Ponadto, uprawa mieszanek zbóż jarych z bobowatymi spełnia wymagania działań kompensujących.

Dodatkowo:

- uprawa gatunków zbóż jarych wpływa korzystnie na bioróżnorodność agrosystemów,
- zboża jare uprawiane są też często w mieszankach międzygatunkowych, co powoduje lepsze wykorzystanie zasobów siedliska w porównaniu ze zbożami ozimymi,
- zboża jare, ze względu na odmienny rozwój wegetatywny w stosunku do zbóż ozimych wykorzystują składniki pokarmowe w innym, niż zboża ozime, terminie.

W warunkach Polski powierzchnia uprawy i udział w strukturze zasiewów podstawowych zbóż jarych (pszenica, jęczmień, pszenżyto, owies, jare mieszanki zbożowe) w ostatnich latach ulega zmianom i udział tej grupy upraw w ogólnej powierzchni zbóż kształtuje się w granicach od 22% (2020 r.) do 35% (2019 r.). O znaczeniu zbóż jarych w organizacji produkcji roślinnej świadczy, również ich udział w ogólnej powierzchni poszczególnych gatunków. W latach 2016-2021 udział form jarych w ramach poszczególnych rodzajów zbóż kształtował się dla pszenicy jarej na poziomie 9 – 20%, jęczmienia jarego 60 – 85%, pszenżyta jarego 5-15% (tab. 1).

---

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009

Dane te wskazują, że formy jare zbóż są niezbędnym elementem bezpieczeństwa produkcji towarowej w wielu gospodarstwach (na co wskazuje stosunkowo duży ich udział w powierzchni zasiewów) oraz zmniejszenia ryzyka produkcji w zmiennych i niekorzystnych warunkach dla rozwoju zbóż ozimych.

Tabela 1. Powierzchnia uprawy ogółem wybranych zbóż oraz udział powierzchni uprawy ich form jarych w powierzchni ogółem w latach 2016-2021

Lata	Pszenica		Jęczmień		Pszenżyto		Mieszanki zb.	
	ogółem [tys. ha]	jara [%]	ogółem [tys. ha]	jary [%]	ogółem [tys. ha]	jare [%]	ogółem [tys. ha]	jare [%]
2021	2 391	9,1	721	59,1	1 282	5,8	654	84,4
2020	2 373	6,5	675	60,2	1 389	5,0	591	80,9
2019	2 511	18,6	975	77,0	1 315	12,4	932	92,5
2018	2 417	20,4	976	79,2	1 288	14,1	993	92,2
2017	2 392	18,5	954	80,1	1 352	14,6	880	91,7
2016	2 384	20,5	926	85,0	1 404	13,1	806	92,5

Zródło: Produkcja upraw rolnych i ogrodnich. GUS Warszawa.

2. Ponadto, potraktowanie upraw jarych i ozimych tego samego rodzaju jako jednej uprawy mogłoby przełożyć się na ograniczenie uprawy zbóż w Polsce, zwłaszcza że norma GAEC 7 obejmuje zarówno wymóg dywersyfikacji upraw, jak i ich zmianowania. Wysoki udział upraw ozimych, zwłaszcza zbóż, może doprowadzić do znacznego wzrostu presji chwastów, a także przyczynić się do rozwoju odporności na herbicydy. Naprzemienna uprawa ozima i letnia jest ważnym środkiem przeciwdziałania tym zmianom, z uwagi na różne zarządzanie uprawami jarymi i ozimymi oraz różne rodzaje chwastów dla takich upraw, a także zmniejszenie stosowanie środków ochrony roślin.
3. Uprawa form ozimych i jarych dotyczy różnych warunków glebowo – klimatycznych. W produkcji zbóż obserwowana jest również tendencja uprawy gatunków o większych wymaganiach agrotechnicznych na glebach kompleksów słabszych (np. uprawa pszenicy na glebach kompleksów żytnych). W takiej sytuacji (przy uprawie na słabszych stanowiskach) włączenie do zmianowania form jarych, które podlegają mniejszej presji ze strony agrofagów niż formy ozime, zmniejsza ryzyko uprawy (tab. 2).
4. Praktyka uprawy zbóż jarych stwarza, również możliwość mniejszej ekspozycji środków ochrony roślin do środowiska oraz lepszą organizację produkcji, w tym uprawę międzyplonów - wsiewek z roślin bobowatych i ich mieszanek z trawami, poplonów ścierniskowych w ogniwie zmianowania zboża – zboża. Rozwiązania te istotnie poprawiają: jakość stanowiska, potencjał agronomiczny gleby (poprzez zwiększenie retencji azotu, zwiększenie aktywności mikrobiologicznej gleb, poprawę bilansu materii organicznej, poprawę właściwości fizycznych gleby).

Tabela 2. Zużycie środków ochrony roślin w uprawach rolniczych (zbożach) (w kg s. cz. na 1 ha)

Rośliny	Fungicydy	Herbicydy	Insektycydy	Antywylegacze	Ogółem
Pszenica ozima	0,55	0,41	0,05	0,31	1,32
Pszenica jara	0,21	0,38	0,00	0,09	0,68
Jęczmień ozimy	0,45	0,60	0,01	0,01	1,13
Jęczmień jary	0,11	0,48	0,01	0,02	0,62

Wg M. Korbas, IOR -PIB, 2022

5. Niektóre gatunki zbóż jarych, np. jęczmień, mają krótszy okres wegetacji i wcześniej schodzą z pola, co umożliwia uprawę międzyplonów ścierniskowych (możliwość włączenia działań kompensujących), a w przypadku gdy nie są uprawiane międzyplony możliwe jest wykonanie pełnego zestawu uprawek późniwnych ograniczających występujące zachwaszczenie.

W przypadku wystąpienia jesienią niekorzystnych warunków do siewu zbóż ozimych (np. na skutek znaczących opadów deszczu lub długotrwałej suszy uniemożliwiającej dobre przygotowanie stanowiska i dotrzymanie zalecanych terminów siewu) uprawa form jarych zabezpiecza potrzeby gospodarstw w zakresie produkcji ziarna zbóż.

W rejonach o krótszym okresie wegetacji (późniejsze ruszenie wegetacji), wcześniejszy termin zakończenia wegetacji umożliwiającą wysiew zbóż w zalecany terminie agrotechnicznym, co usprawnia organizację produkcji roślinnej.

6. Mając na uwadze wymagania agrotechniczne zbóż jarych i ozimych, występowanie stosunkowo małych różnic agroklimatycznych na terenie naszego kraju oraz możliwość uprawy na terenie całego kraju (z uwzględnieniem wymagań siedliskowych poszczególnych gatunków) zarówno form ozimych i jarych tego samego gatunku, Polska nie widzi potrzeby wprowadzenia regionalizacji w tym zakresie. Dodatkowo, możliwość uznania form jarych i ozimych zbóż w ramach tego samego rodzaju jako odrębnej uprawy stwarza większe możliwości organizacyjne i wychodzi naprzeciw potrzebom wielu gospodarstw w kontekście produkcji towarowej i sprostania potrzebom rynkowym.

2. Przepis zgodnie, z którym będzie dokonana zmiana:

Art. 119 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz

Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013

2. Data konsultacji z Komitetem Monitorującym PS WPR 2023-2027:

15 grudnia 2022 r.

3. Oczekiwany efekt wprowadzenia zmiany:

W zakresie doprecyzowania wymogów normy GAEC 7:

Wprowadzenie przedmiotowej zmiany wpłynie na to, że rolnicy będą mieli dodatkową możliwość wdrożenia normy GAEC 7 poprzez zmianowanie upraw na wszystkich gruntach ornych w taki sposób, aby na każdej działce rolnej, w porównaniu z rokiem poprzednim, była prowadzona inna uprawa w plonie głównym.

W zakresie uzupełnienia definicji uprawy w ramach normy GAEC 7 polegającej na uznaniu upraw jarych i ozimych tego samego rodzaju za odrębne uprawy:

Wprowadzenie zmiany w tym zakresie sprawi, że uprawy jare i ozime tego samego rodzaju będą traktowane jako odrębne na potrzeby realizacji normy GAEC 7 w zakresie zmianowania i dywersyfikacji upraw oraz praktyki Zróżnicowana struktura upraw w ramach ekoschematu Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi (ponieważ w tej praktyce definicja uprawy jest taka sama jak określona w normie GAEC 7). Taka zmiana pozwoli na większą elastyczność w podejmowaniu decyzji produkcyjnych na poziomie gospodarstwa.

4. Wpływ zmiany na cele i wskaźniki:

-

5. Wpływ na plan finansowy PS WPR:

-